

પાદ - ૮
કીકી હતી કે હાથી હરે?

ધોરણ : ૩

ગુજરાતી

ભાગ - ૧

□ ચાલો ગાઈએ ગીતં :

આડની સાથે દોસ્તી મારે
પાનની સાથે દોસ્તી,
હર્યાલહ્ર્યા પંખીઓનાં ગાનની સાથે દોસ્તી
દરિયા સાથે દોસ્તી મારે
કાંઠા સાથે દોસ્તી,
ગબ્બાગબ્બા શેરડીના સાંઠા સાથે દોસ્તી,

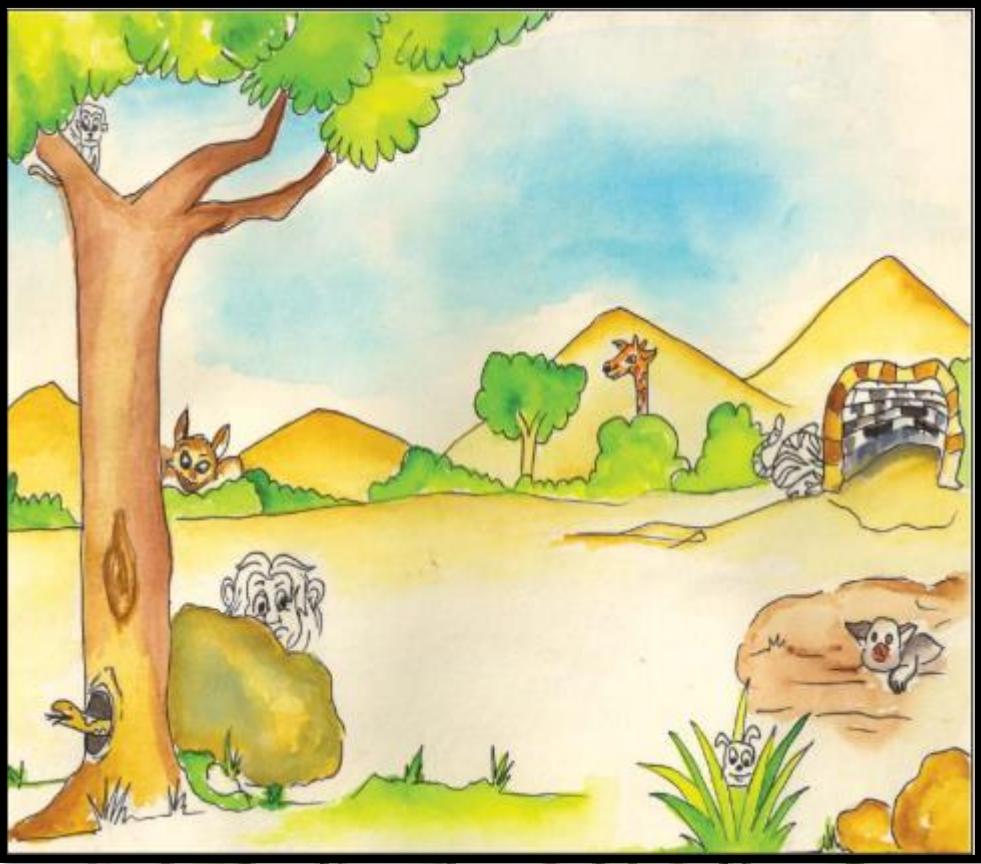
કેરમ સાથે દોસ્તી મારે
કોડી સાથે દોસ્તી,
રંગરંગના કાગળની હોડી સાથે દોસ્તી.
મુમ્મી સાથે દોસ્તી મારે
પખા સાથે દોસ્તી,
સૌથી મારાં ગઢ્યાંગળાં ગઢ્યાં સાથે દોસ્તી.

- સુરેશ દલાલ

□ શોધો અને લખો :

યિત્રમાં કોણ ક્યાં ક્યાં સંતાયું છે?

પ્રાણીના નામ

- (૧) સસલું
- (૨) વાધ
- (૩) સાપ
- (૪) જિરાઝ
- (૫) વાંદરો
- (૬) શિયાળ
- (૭) સિંહ
- (૮) ભૂંડ

ક્યાં છે?

- ઉંચા ઘાસની પાઇળ
- ગુફાની પાઇળ
- થડની પાઇળ
- આડીની પાઇળ
- આડની ડાળી પાઇળ
- પર્વતની પાઇળ
- પશ્ચારની પાઇળ
- કીચડમાં

□ વાર્તા :

એનઘેન દીવાઘેન

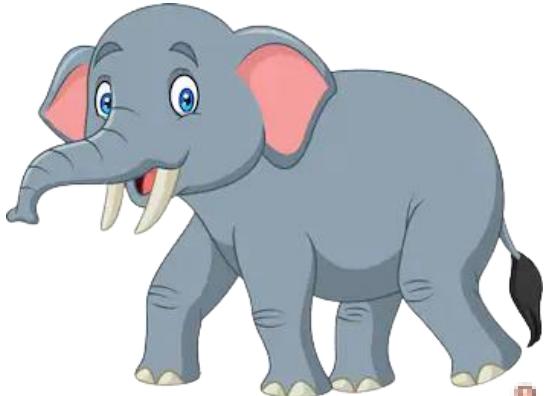
૧. ચંદુ હાથી અને ટીકુ કીડી બેઠ દોસ્ત જંગલમાં રહે. બંને ખૂબ વાતો કરે. વાતોના તડાકા મારી એક દિવસકંટાળ્યા.

એય ચંદુ, ચાલને કોઈ રમત રમીએ, આમ વાતોથી તો હું કંટાળી.

હા... હા.... હા... ચાલને.
ના કોણે પાડી! હું તો
તૈયાર જ છું કુસ્તી-કુસ્તી
રમવા.

ના રે ના... વંદુડા, તું
પણ શી મશ્કરી કરે છે!
તારી જોડે કુસ્તી?
શખ્ખો રમીએ શખ્ખો.

૨. ચંદુ થપ્પો રમવા તૈયાર થયો. ટીકુએ દાવ દીધો. ચંદુ
ઓક પહોળું જાડ જોઈ એની પાછળ ઉભો રહ્યો.

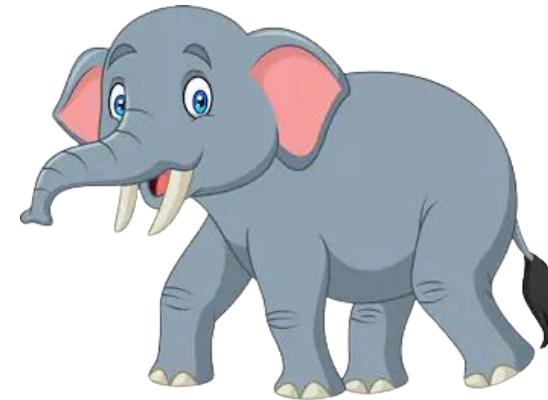
હં... હં... તું તો ચંદુ, સાવ લોળી
રહ્યો. તને તો સંતાતાય નથી આવડતું.
પહોળું જાડ શોધ્યું પણ સૂંઢ ને પૂંછડી
તો દેખાય છે. તું તો જાડશીય જડો છે.
હી...હી... હી.... ચંદુનો થપ્પો. ચંદુનો
થપ્પો...

એનઘેન દીવાધેન... ચંદુ
સંતાઈ ગયો કે? મારી આંખો
બંધ છે... વન, ટુ, શ્રી... આવું
કે? ..એઇટ, નાઇટ, ટેન... એ
ચંદુડા, હું શોધવા આવું છું.

3. ચંદુ વૃક્ષ પાછળથી પાછો આવ્યો અને દાવ આપવા ખાંખ મીંચી ઊભો રહ્યો.

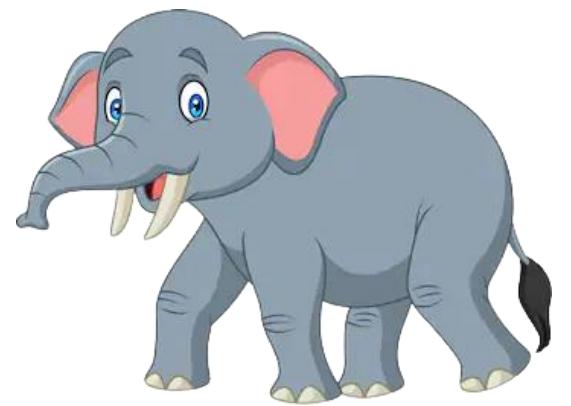
ટીકુડી... હવે મારો દાવ... ચાલ...
સંતાઈ જા- એનધેન દીવાધેન...
સંતાઈ કે....!..૧, ૨, ૩, ૪... ... ૧૦.
એ હું આવ્યો.

૪. ટીકુ ઝડના પાન નીચે સંતાઈ ગઈ. ચંદુએ આંખો ખોલી. આજુ જોયું...
બાજુ જોયું... આગળ જોયું. પાછળ જોયું... ઉપર જોયું. આમ દોડ્યો, તેમ
દોડ્યો..... પણ ટીકુ દેખાય જ નહીં ને! એ થાકીને હાંફવા લાગ્યો. તેની
સૂંઠમાંથી સૂ... સૂ... કરતો પવન ફૂંકાયો તેથી બધાં પાંદડાં ઉડી ગયાં.
કીડીવાળું પાંદડુંય ઉડ્યું.

અરે, હું મરી
જઈશ...
બચાવો...
બચાવો...

ટીકુનો શખ્યો...
શખ્યો...

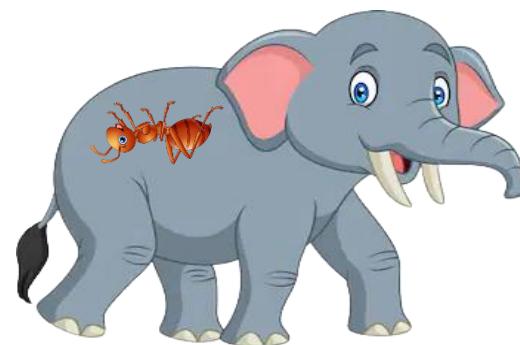

પ. એકવાર ચંદુ હાયો, એકવાર ટીકુ હારી. શોડું પાણી પીને ફરી રમવા
લાગ્યાં. ચંદુએ બુઝ્યે વાપરી. મોટા મોટા ગોળ પણ્ણરો વચ્ચે પૂછ-માં,
કાન સંકોરી બેસી ગયો. જાણે કોઈ પણરો જ જોઈ લો.

એનઘેન... ચંદુ સંતાઈ ગયો કે? હું આંખો
ખોલું છું. હવે બરાબર સંતાજ હો. પૂછડી પણ
દેખાવી ન જોઈએ... હી... હી... હી

૬. ટીકુએ આંખો ખોલી. બધે ચંદુને શોધ્યો. પણ ચંદુ તો શું, તેની
પુંછડીય દેખાતી ન હતી. ટીકુએ તો એક મસમોટા પથરા પર ચડીને
પણ જોયું. પણ ચંદુ હાથી ક્યાંય ન મળો! થાકીને તે પથ્થર પરથી નીચે
ઉતરી.

આવડો મોટો ચંદુ
સંતાયો ક્યાં હશે?
દેખાતો કેમ નથી?

જ. ટીકુ જે પણ્ણર પર ચઢેલી તે પણ્ણર ઉલ્લો થયો. અરે! એ તો
ચંદુ હતો! તે જોર-જોરથી બુમો પાડવા માંડ્યો.

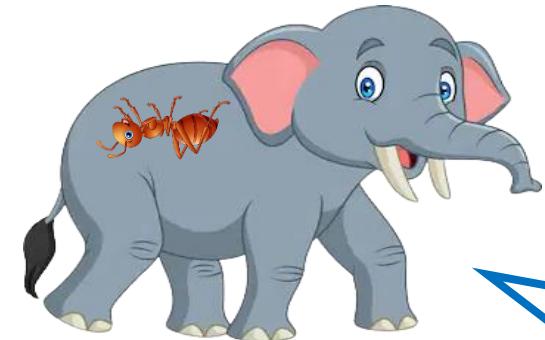

હું જુતી ગયો...
હું જુતી ગયો...

સારું... સારું... કંઈ વાંધો નહીં.
હવે, મારો વારો છે સંતાવાનો.
તું આંખો બંધ કર.

c. ટીકુએ અક્કલ વાપરી. તે પગ પર થઈને ચંદુના કાન પાછળ સંતાઈ ગઈ.
ચંદુની ચામડી જાડી! એને ખબર પણ ન પડી. ચંદુએ આંખો ખોલી, ટીકુને
ખૂબ શોધી.

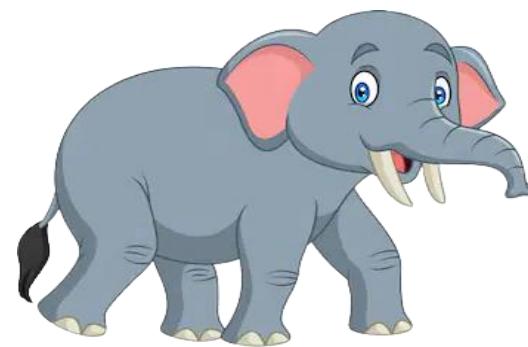

હું જુતી ગઈ...

હું જુતી ગઈ... આ રહી છું. તારા કાનની
પાછળ. તને તો ખબર પણ નથી કે હું તારા
પર ચઢીને સંતાઈ છું. હી... હી... હી...

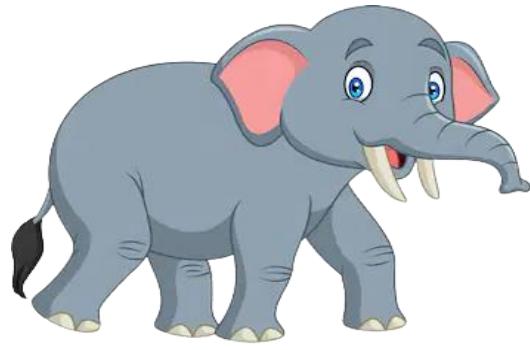
આ ઝડની ઉપર જોયું,
નીચે જોયું, ડાળીઓમાં
જોયું, પાંડડાંઓમાં જોયું,
આંખો ઝીણી કરીને જોયું.
ટીકુડી તું દેખાતી કેમ
નથી? હું તો હાયો... તું
જીતી. ટીકુબાઈ, બહાર
આવ હવે!

એકવાર તું જીતી, એકવાર
હું જીત્યો, ટીકુડી !

એકવાર હું હારી,
એકવાર તું હાયો,
ચંદુલા!

૧૦. એ તો ઠીક છે. પણ 'આડ-આડ' રમ્યાં હોત તો હું જ જીતી જાત. જે સૌથી મોટું આડ પાડી આપે તે જીતે.
હા... હા... હા...

હી... હી... હી... એમ તો
આપણે 'દર... દર...' રમ્યાં
હોત તો હું પણ જીતી
જાત. જે નાનામાં નાના
દરમાં ઘૂસી શકે એ જીતે.
હી... હી... હી...

એ સાંબળી ચંદુ હસી પડ્યો. હા... હા... હા... તેની સૂંછમાંથી પવન છૂટ્યો.
આજુબાજુની જમીન સ્વચ્છ થઈ ગઈ ને ટીકુબહેન? તેય ઊડ્યા!!!...

□ વાતચીત :

૧. આ વાર્તામાં સૌથી બધારે મજ ક્યારે આવી?

➢ હાથીની સુંઠમાંથી સૂ... સૂ... કરતો પવન ફૂંકાયો તેથી બધાં પાંદેસા ઉડી ગયાં. કીડીવાળું પાંદડુંય ઉડ્યું. આ વાર્તા માં મને આની મજ આવી.

૨. હાથી હંકયો તો કીડી ઉડીને ક્યાં પડી હશે?

➢ હાથી હંકયો અને તેની સુંઠમાંથી પવન ફૂંકાયો તેથી બધાં પાંદોં સાથે કીડીવાળું પાંદડુંય ઉડ્યું. કીડી ઉડીને હાથીના પગ પાસે પડી હશે.

3. તમને કોણી સાથે થખ્યો રમવાનું ગમે કીડી સાથે કે હાથી સાથે ? કેમ?

➤ મને કીડી સાથે થખ્યો રમવાનું ગમે. કીડીને શોધવાની મુશ્કેલી પડે અને તેને શોધવામાં આપણી ખરી કસોટી થાય.

4. તમારા વહાલા મિત્રનું નામ શું છે ? તમે તેની સાથે કઈ રમત રમશો?

➤ મારા વહાલા મિત્રનું નામ શરદ છે. હું તેની સાથે ચેસ રમીશ.

પ. તમારા ઘરમાં મિત્રો સાથે થખ્યો રહ્યો તો ક્યાં સંતાઈ જવાનું પસંદ કરશો?
શા માટે?

➤ તમારા ઘરમાં મિત્રો સાથે થખ્યો રહ્યું તો હું બાથરૂમમાં સંતાઈ જવાનું
પસંદ કરીશ, કારણ કે ત્યાં કોઈ જલદી શોધવા આવે નહીં.

ડ. શાળામાં થખ્યો રહ્યવાનો થાય તો તમે કયા-કયા સ્થળો સંતાવાનું પસંદ
કરો? કેમ?

➤ શાળામાં થખ્યો રહ્યવાનો થાય તો હું બારણાની પાઇળ, પાટલીની પાઇળ
જેવાં સ્થળો સંતાવાનું પસંદ કરું જેથી જલદી પકડાઈ ના જાઉં.

□ સાચું હોય તો કાન પકડો. ઘોંકું હોય તો નાક પકડો :

૧. હાથી અને કીડી દુશ્મન હતાં.
૨. હાથી કુસ્તી રમવા માગતો હતો.
૩. હાથી આડ ઉપર સંતાઈ ગયો.
૪. કીડી પાંદડાંમાં છુપાઈ ગઈ.
૫. કીડી જોર-જોરથી ફૂંકાડા મારવા લાગી.
૬. કીડી મોટેથી બૂમાબૂમ કરવા લાગી.
૭. બંને વખતે હાથીએ કીડીને શોધી કાઢી.
૮. હાથી કાળા ખડકો વચ્ચે સંતાઈ ગયો.
૯. કીડી હાથીના કાન પાછળ સંતાઈ ગઈ.
૧૦. જોર-જોરથી હસતાં કીડીના બે દાંત બહાર આવી ગયા.

□ જવાબ લખો.

(૧) પહેલીવાર ટીકુ ચંદુને કેમ ઝડપથી શોધી શકી?

➢ પહેલીવાર ટીકુ ચંદુને ઝડપથી શોધીશકી, કારણ કે ચંદુ એક પહોળા આડ પાછળ સંતાયો હતો પણ તેની સૂંઢ અને પૂંછડી તો દેખાતાં હતાં.

(૨) 'તું તો આડ કરતાંથ જડો છે' - એવું ટીકુએ ચંદુને શા માટે કહ્યું?

➢ 'તું તો આડ કરતાંથ જડો છે' - એવું ટીકુએ ચંદુને કહ્યું, કારણ કે ચંદુ પહોળા આડ પાછળ સંતાયો હતો છતાં એની સૂંઢ અને પૂંછડી દેખાતાં હતાં.

(3) જ્યારે ટીકુ પાંડાં નીચે સંતાઈ ગઈ ત્યારે ચંદુએ એને શોધવા શું શું કર્યું?

➤ જ્યારે ટીકુ પાંડાં નીચે સંતાઈ ગઈ ત્યારે ચંદુએ એને શોધવા આજ જોયું, બાજુજોયું, પાછળ જોયું, ઉપર જોયું, નીચે જોયું, આમ દોડયો, તેમ દોડયો પણ ટીકુ દેખાઈ નહિ ને તે થાકીને હંફવા લાગ્યો.

(4) ટીકુ ચંદુને કેમ શોધી ના શકી?

➤ ચંદુ બુદ્ધિ વાપરીને મોટા મોટા ગોળ પણ્ણરો વચ્ચે પુંછ-મોં, કાન સંકોરીને બેસી ગયો હતો. તે એક પથરા જેવો જ લાગતો હતો, તેથી ટીકુ ચંદુને શોધી ના શકી.

(૫) ટીકુને ક્યારે નવાઈ લાગી?

➤ ટીકુ જે પણ્ણર પર ચઢેલી હતી તે પણ્ણર ઉભો થયો. એ પણ્ણર નહિ, પણ હાથી જ હતો, તે જણી ટીકુને નવાઈ લાગી.

(૬) ચંદુ થખ્યો ન કરી શકે માટે ટીકુએ શી યુક્તિ કરી?

➤ ચંદુ થખ્યો ન કરી શકે માટે ટીકુએ અક્કલ વાપરી. તે પગ પર થઈને ચંદુના કાન પાછળ સંતાઈ ગઈ.

□ વાંચો, વિચારો, ઓળખો અને લખો.

(બહાર આવ, મશકરી કરે છે, બરાબર સંતાજે, બચાવો... બચાવો..., હવે મારો દાવ, ચાલ સંતાઈ જા, એનઘેન દીવાધેન, એકવાર તું જુતી, એકવાર તું હાયો, એકવાર હું જુત્યો.)

કીડી

- (૧) મશકરી કરે છે!
- (૨) બચાવો... બચાવો...
- (૩) એનઘેન દીવાધેન
- (૪) હવે બરાબર સંતાજે
- (૫) એકવાર તું હાયો
- (૬) -

હાથી

- હવે મારો દાવ
- ચાલ સંતાઈ જા
- એનઘેન દીવાધેન
- એકવાર તું જુતી
- બહાર આવ હવે!
- એકવાર હું જુત્યો.

□ આપેલા વાક્યનો અર્થ સમજતો હોય ઠેબો વિકલ્પ પસંદ કરો. ખરાની નિશાની કરો.

(૧) ચંદુ એક જાડા આડ પાઇળ સંતાઈ ગયો.

- આડ જાડું હોય તો જ હાથી સંતાઈ શકે.
- આડ જાડું હોય તો જ હાથી નાનો દેખાય.
- હાથી કોઈ પણ આડ પાઇળ સંતાઈ શકે.

(૨) ટીકુએ અજ્જલ વાપરી.

- ટીકુએ ચિત્ર દોરવામાં બધા રંગ વાપરી કાઢ્યા.
- ટીકુએ બુદ્ધીના બાલ ખરીદા અને ખાઈ નાખ્યા.
- ટીકુ પાસે ઓળા રંગ હતા છતાં તેણે બુદ્ધિ વાપરી આખું ચિત્ર પૂરું કર્યું.

(૩) ચંદુએ આંખો જીણી કરી.

- ચંદુ ધ્યાનપૂર્વક જોવા લાગ્યો.
- ચંદુને ફૂરનું દેખાતું ન હતું.
- ચંદુની આંખો જીણી હતી.

(૪) વાતોના તડકા મારવા.

- વાતો કરતાં કરતાં કૂદકા મારવા લાગવું.
- ઘણી બધી વાતો કરવી.
- તડકામાં વાતો કરવી.

(૫) હસતાં હસતાં ચંદુના દંત બહાર આવી ગયા.

- ચંદુ દંત બહાર કાઢીને હસવા લાગ્યો.
- ચંદુ ખડખડાઈ હસવા લાગ્યો.
- ખડખડાઈ હસતાં ચંદુના દંત દેખાવા લાગ્યા.

વાંચો અને લખો :

૧. બાહુબલી કુસ્તીમાં પ્રથમ આવ્યો.
૨. વર્ગમાં છોકરીઓ તનુને 'લાડ-લાડ' કહી મશકરી કરવા લાગી.
૩. કાચબાની પીઠ પદ્ધતર જેવી હોય છે.
૪. રીટાએ શર્પો રમતાં ઝર દઈને સુનીલને શોધી કાઢ્યો.
૫. નકામી વસ્તુમાંથી કંઈક નવું બનાવવા અક્કલ વાપરવી પડે.
૬. આપણે સ્વચ્છ કપડાં પહેરવાં જોઈએ.

□ જુઓ અને લખો.

૧. ઝ્ર

ઝ ર
જ્ર

ઝ ર
જ્ર

ઝ ર
જ્ર

ઝ્ર

ર ઝ
ર ઝ

ર ઝ
ર ઝ

ઝ્ર

૨. શ્ર

શ ર
શ્ર

શ ર
શ્ર

શ ર
શ્ર

શ્ર

ર શ
ર શ્ર

ર શ
ર શ્ર

શ્ર

૩. શ્ય

શ ય
શ્ય

શ ય
શ્ય

શ ય
શ્ય

શ્ય

ર શ
ર શ્ય

ર શ
ર શ્ય

શ્ય

□ વાંચો, “છ”, “શ્ર”, “શ્વ” જેમાં આવતાં હોય તેવા શબ્દો શોધી નીચે
લીટી કરો.

કેતને શિક્ષકને પ્રશ્ન પૂછ્યો : સાહેબ, આ શાસ-ઉચ્છવાસ એટલે શું?
સાહેબ બોલ્યા : કેતન, આપણે નાક વેડ જે હવા લઈએ તે કિયાને
શાસ કહેવાય અને જે નાક વાટે હવા બહાર કાઢીએ તે કિયાને
ઉચ્છવાસ કહેવાય. જેમ સ્વચ્છ પાણી શરીર માટે સારું તેમ સારા
સ્વાધ્ય માટે સ્વચ્છ હવા જરૂરી છે.

□ છુ', "શ્ર", "શ્વ" થી બનતા શબ્દોને ખાનામાં મૂકો :

(પ્રશ્ન, સ્વેચ્છા, અશ્વ, ઈચ્છા, પાર્શ્વ, શ્વેત, હિતેચ્છુ, ઈશ્વર, પિચ્છ, કમિશ્નર,
ઓચ્છાવ, વિશ્વ, તુચ્છ, વિશ્વાસ, કચ્છ.)

છુ'	શ્ર	શ્વ
સ્વેચ્છા	પ્રશ્ન	અશ્વ
ઈચ્છા	કમિશ્નર	પાર્શ્વ
હિતેચ્છુ		શ્વેત
પિચ્છ		ઈશ્વર
ઓચ્છાવ		વિશ્વ
તુચ્છ		વિશ્વાસ
કચ્છ		

THANKS

FOR WATCHING